Download from:aghalibrary.cm

د مهربان بخښونکي لوی څښتن په نامه

اسلامي وحدت

(د قرآن، حديث او اسلامي تاريخ په رڼا کښې)

(د وړومبۍ خور له ۱۲ نه تر ۱۷ پورې د وحدت اونۍ په مناسبت)

ليک: انور شاهين خانخېل

برېښناليک: shaheenkhankhel@yahoo.com

اسلام د مينې، سولې، وروروليۍ، اتحاد او اتفاق دين دے او هيڅ کله د انسانانو ترمېنځ نااتفاقي، ګډوډي او جنګ جګړې نه خوښوي او د دې خبرې غټ دليل دا دے چې د خداے ګران رسول (ص) په خپل مبارک ژوند کښې هيڅکله په يو قوم او يوه عقيده لرونکو ملتونو باندې يرغل نه دے کړے او د جنګ پېل يې نه دے کړے او که جنګونه هم شوي دي نو ټول جنګونه يې د مخالفو د حملو په مقابل کښې له خپل ځان څخه د دفاع په لړ کښې کړې دي. اسلام ان تردې چې د نورو اسماني دينونو پېروکارو سره هم په مشترکاتو باندې د اتحاد او اتفاق خبره کوي او هغوي ته په مشترکه کليمه باندې له

مسلمانانو سره د اتفاق کولو بلنه ورکوي لکه چې د سوره آل عمران په ۶۴ ایت مبارک کښې فرمائي:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْاْ إِلَى كَلَمَةٍ سَوَاء بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ نَعْبُدَ إِلاَّ اللّهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضاً أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللّهِ

((اے پېغمبره! ووایه چې اے د کتاب خاوندانو راشئ چې زمونږ او ستاسو ترمېنځ په دې ګډه کلیمه اتفاق وکړو چې له خدا ے پاک نه علاوه د بل چا عبادت ونکړو او په خپلو کښې یو بل ته د خدائی درجه ورنکړو.))

نو د دې مبارک ایت په رڼا کښې چې هر کله اسلام له نورو اهل کتابو سره په ګډه کلیمه د اتفاق کولو بلونکے دین دے نو خپله د مسلمانانو ترمنېځ خو هیڅکله د تفرقې او جنګ جګړو قائل نه دے او مسلمانان او مومنان خپلو کښې ورونه او د یو بدن اندامونه ګڼي

له دې نه انکار نه شي کېدې چې د تاریخ په اوږدو کښې په مسلمانانو کښې ډول ډول فکري او فقهي مکتبونه جوړ شوي دي او هر مکتب ځانته په اسلامي تعلیماتو باندې د عمل کولو لپاره یو تګ لاره لري خو پکار نه دي چې دغه فروعي او فقهي او مکتبي اختلافات د جنګ جګړو سبب وګرځي ځکه چې په ټولو اسلامي مسلکونو او مذهبونو کښې په بنیادي اصولو باندې هیڅ اختلاف نشته لکه د اسلام ټولې فرقې خدا ے پاک (ج) وحده لا شریک مني، په یو لک څلوریشت زره انبیاو علیهم السلام باندې چې اخیري او افضل ترین پېغمبر یې د خدا ے ګران رسول حضرت محمد مصطفي (ص) دے ایمان لري. همدا قران مجید چې د خلکو په لاسو کښې دے ټول پرې ایمان لري، ټول یوې کعبې ته په ورځ او شپه کښې پنځهٔ ځل فرض نمونځ کوي. ټول له مرګ نه پس په ژوندي کېدو، حساب کتاب، میزان، جنت او دوزخ او حتي په روژه، حج، زکات او جهاد باندې یقین لري او عاملان دي پرې یعنې د مسلمانو فرقو ترمېنځ مشترکات ډېر زیات دي او اختلافي مسائل یې ډېر کم دي.

د اسلام او مسلمانانو دښمنانو تل د اسلامي فرقو ترمېنځ له فروعي اختلافاتو نه په استفادې سره هڅو ته لمن وهلې او مسلمانان یې په خپلو کښې جنګولي او لګیا دي جنګوي یې او له بده مرغه ځینې اوریکي مسلمان ملیان هم د اسلام د دښمنانو په دغو فریب کاریو کښې راګېر شوي او د مسلمانانو ترمېنځ یې اختلافات نور هم زیات کړي

دي خو له نېکمرغه داسې عالمان هم شته چې تل يې د اسلام دښمنه عناصرو د دسيسو د ناکامولو لپاره د مسلمانانو د اتحاد او اتفاق لپاره هلې ځلې کړې دي لکه سيد جمال الدين افغاني، ډاکټر علامه اقبال، محمدعبده، شېخ شلتوت، امام خمېني او په اوس دور کښې د ايران د اسلامي انقلاب رهبر ايت الله العظمي خامنه اي پکښې لکه د نمر ځلېږي او نن سبا چې نړيو ال استکباري قوتونه چې په سر کښې يې امريکه ده چې د مسلمانانو ترمېنځ د اختلافاتو زياتولو او جنګ جګړو پېدا کولو لپاره يې هلې ځلې زياتې کړې دي نو په مقابل کښې د ايران د اسلامي انقلاب محترم رهبر ايت الله العظمي خامنه اي او د ايران د اسلامي جمهوريت نورو چارواکو هم د اسلام د دښمنانو د دسيسو د ناکامولو او د مسلمانانو د اتحاد او اتفاق لپاره خپل کوششونه کړي او لا يې ګړندي کړي دي لکه د سني ورونړو د تاريخي اسنادو مطابق د خدا ے د ګران رسول (ص) د ولادت تاريخ د وړومبۍ خور (ربيع الاول) ۱۲ نېټه ده او د شيعه ورونړو د تاريخ اسنادو مطابق دغه نېټه د همدغې مياشتې ۱۷ نېټه ده نو د ايران د اسلامي انقلاب له ابتدا نه د دغه انقلاب مشرانو د مسلمانانو ترمېنځ د اتحاد ، يووالي او غړملتيا د برقرار ساتلو او د ترمېنځه فاصلو د کمولو په خاطر له د وړومبۍ خور د مياشتې له ۱۲ تر ۱۷ نېټې پورې د وحدت هفته اعلان کړه او له هم هغو وختونو نه هر کال په ټوله نړۍ کښې مسلمانان دغه اونۍ د خدا ے پاک د ګران رسول (ص) د ولادت جشن نمانځې او په ګډه سره مختلف پروګرامونه برابروي له دې نه علاوه د ايران د اسلامي جمهوريت ځينو سترو سترو عالمانو په نړيواله سطح د ((تقريب مذاهب اسلامي)) يعنې د اسلامي مذهبونو د نزديکت په نوم يو ټولنه جوړه کړې ده چې په هغې کښې د دنيا د تقريباً د ټولو مذهبونو او فرقو ستر ستر ديني عالمان او پوهان شامل دي او وخت په وخت د مسلمانانو مذهبونو د نزديکت په خاطر تحقيقات او هلې ځلې کوي همدا رنګ د اسلامي انقلاب رهبر ايت الله العظمي خامنه اي د ۱۳۸۲ هجري نمريز کال د ملي اتحاد او اسلامي انسجام کال ونوموۀ . که څه هم په دغه کال کښې په دې لړ کښې په ايران او د نړۍ په نورو سيمو کښې مختلفې غونډې، سيمينارونه، مذاکرې او رنګ رنګ پروګرامونه وشول او د مسلمانانو په خاصه توګه د شيعه سني مسلمانانو ترمېنځ د اتحاد او اتفاق لپاره بې کچه هلې ځلې وشوې نو ما بنده هم په دې نيت چې د مسلمانانو د اتحاد او يووالي دا کوششونه فقط له دغو څو ورځو او دغه يو کال پورې محدود نۀ دي بلکې په راتلونکو ورځو او کلونو

کښې هم دوام پیدا کړي دا لیکنه وکړه او د خپلو پښتنو وروڼو خوېندو په خدمت کښې یې وړاندې کوم هیله ده چې له غلطیانو او اشتباهاتو نه به مې تېر شي او په بې پلوي توب او له تعصب نه په پاک زړهٔ سره یې ولولي یعنې له یو ملت یا یو مسلک سره خا مخا تعصب مونږ له اصل اسلامي مقصد نه لرې نه کړي.
د نړۍ د مسلمانانو د یووالي او وحدت د مقصد لپاره اول پکار دي چې بنیادونه او هدفونه یې د قران مجید ، نبوي (ص) حدیثونو او اسلامي تاریخ په رڼا کښې ولټوو.
په قران مجید کښې د مسلمانانو د وحدت په لازموالي باندې ډېر ایتونه راغلي دي او مسلمانان یې اتحاد او پېوستون ته رابللي دي. نو غواړم چې دلته د وحدت ځینو اصولو ته اشاره وکړم:

قران مجید د سورهٔ آل عمران په ۱۰۳ ایت مبارک کښې فرمائي:

وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ وَاذْكُرُواْ نِعْمَةَ اللّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاء فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا

((او ټول د خدا ے پاک په رسۍ باندې منګولې ښخې کړئ او په تفرقه کښې مهٔ پریوزئ او د خدا ے (ستر) نعمت رایاد کړئ چې تاسو څه رنګ د یو بل دښمنان وئ او هغهٔ ستاسو په زړونو کښې مینه پیدا کړه او د هغهٔ د نعمت په برکت وروڼه وروڼه شوئ))
یعنې په دې مبارک ایت کښې یې مسلمانانو ته غږ کړے دے چې په خدا ے پاک باندې د ایمان رسۍ باندې ټول منګولې ښخې کړئ او په خپلو کښې تفرقه او بې اتفاقي مه راولئ یعنې له بې اتفاقۍ او تفرقې نه یې مسلمانان منعې کړي دي.
او د سورهٔ حجرات په په ۱۰ مبارک ایت کښې خدا ے پاک فرمائي:
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ((بې له شکه چې مومنان په خپلو کښې وروڼه دي نو د خپلوورونو ترمېنځ اصلاح وکړئ))
یعنې د دې مبارک ایت په یوه برخه کښې یې په ډېره واضحه توګه مومنانو ته وروڼه فرمایلي دي. اوس لکه چې څنګه سکه وروڼه په خپلو کښې مینه لري او د یو بل په درد دردېږي او خوشحالیو یې خوشحالېږي نو دغه شان مومنانو ته هم پکار دي چې د یو بل په درد ودردېږي او په خوشحالیو یې خوشحال شي. او د ایت په دویمه برخه

کښې يې د مومنانو ورونړو ترمېنځ د اصلاح حکم فرمايلے دے يعنې لکه څنګه چې د ورونړو ترمېنځ اختلافات امکان لري نو د دغه شان د مومنانو ترمېنځ هم د اختلافاتو وجود امکان لري خو پکار دي چې د هغوي ترمېنځ اصلاح وشي. همدا رنګ د ورونړو ترمېنځ دا خبره هم وي چې که په خپلو کښې څه اختلاف او لاندې باندې لري خو که يو پردې کس په يو ورور باندې تېرے کوي يا ورته نقصان رسول غواړي نو د اختلافاتو باوجود ورسره نور ورونړه اودرېږي او خفه کېږي پرې نو بس مومنانو ته هم لکه د ورونړو په شان په خپلو کښې چلند پکار دے.

او د سورۀ انفال په ۴۶ مبارک ايت کښې خداے پاک په خپلو مېنځ کښې د مسلمانانو د تنازعو او جنګ جګړو نتايجو او نقصاناتو ته اشاره کوي او فرمائي:

وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُواْ فَتَفْشَلُواْ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُواْ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

((او د خداے او رسول (ص) اطاعت وکړئ او تنازعه او جګړې مۀ کوئ چې سست او کمزوري به شئ او ستاسو شوکت او دبدبه له مېنځه لاړه شي او استقامت او صبر وکړئ چې خداے له صبر او استقامت کوونکو سره دے))

او همدا رنګ د سورۀ انفال په ۶۲ او ۶۳ ايتونو کښې فرمائي:

هُوَ الَّذِيَ أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الأَرْضِ جَمِيعاً مَّا أَلَّفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

((او هغه، هغه ذات دے چې تۀ يې په خپلې او د مومنانو په مرستې سره تقويت کړې او د هغوي په زړونو کښې يې مينه او الفت پېدا کړ نو هغه هر څه چې د زمکې په سر دي که خرچ کړي دې وې چې د دوي په زړونو کښې مينه او الفت واچوې نو نه به دې کړې شوي وو خو خداے د هغوي په منځ کښې مينه او الفت پېدا کړ او هغه توانمن او حکمت والا دے.))

ښکاره خبره ده چې دا د زړونو تاليف، د ايماندارو نږدېکت او د هغوي ترمنېځ اتحاد او يووالے د ايمان، خداے پاک ته د توجه او مکتبي ارتباط په خاطر امکان لري ګنې همدغه انسانان له بعثت نه مخکښې د يو بل وينې څښتونکي دښمنان وو او له يو بل نه د لرې والي په وجه يې له يو بل سره سختې کينې، دښمنۍ او اوږدۀ اوږدۀ جنګونه لرل او د يو بل وينې به يې تويولې.

د وحدت او يووالي يو بل اصل د انساني ارزښتونو خيال ساتنه ده. په بله معنا يو بل عامل چې په عملي توګه د مومنانو، مسلمانانو، د مذهبونو او حتي په نړيواله سطح د انساني ټولنو وحدت رامنځته کولې شي په انساني ارزښتونو باندې عمل او انساني فضائل دي. که په هر ځاے کښې عدالت، تقوا، مينه، مرسته، قرباني، حرمت او يو زړۀ توب رائج شي نو اختلافات، دښمنۍ، او جنګ جګړې په کلي توګه له منځه ځي او يا به ډېرې لږې پاتې شي او که ظلم، د يو بل په حريم تيري، بې انصافي، بې تقوائي او د يو بل لوټل وغېره واکمن وي نو يقيناً چې جنګ جګړې او اختلافات به هم ډېر زيات وي. لکه خداے پاک په قران مجيد کښې د انفال سورت په ۱ ايت مبارک کښې فرمائي:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الأَنفَالِ قُلِ الأَنفَالُ لِلّهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُواْ اللّهَ وَأَصْلِحُواْ ذَاتَ بِيْنِكُمْ وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

«له تا څخه د انفال په باره کښې پوښتنه کوي نو ورته ووايه انفال له خداے او پېغمبر سره مخصوص دے نو بس د خداے له نافرمانۍ څخه ډډه وکړئ او د هغو ورونو ترمنځ چې په خپلو کښې اختلاف لري دوستي جوړه کړئ او دخداے او پېغمبر اطاعت وکړئ که ايمان لرئ.»

په دې مبارک ايت کښې د تقوا له حکم نه پس چې يو انساني صفت دے د اصلاح، روغې جوړې او د اختلافاتو د اواري حکم شوے دے. نو له دې نه معلومېږي چې که انساني فضائل نه وي روغه جوړه، يووالے او وحدت څه معنا نه لري.

په قران مجيد کښې د سورۀ حشر په ۱۰ مبارک ايت کښې د د ايمان د خاوندانو دعا داسې بيا ن شوے ده:

وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

«او زمونږ په زړونو کښې له مومنانو سره کينه او حسد پېدا مۀ کړې، اے پروردګاره! تۀ مهربان او رحيم يې»

مومنان دلته له خداے پاک نه دعا غواړي چې د هغوي له زړونو نه د خپلو مومنانو ورونو اړه کينه او حسد لرې کړې چې دا چاره په ټوله اسلامي ټولنه باندې د محبت ، مينې او

خلوص د واکمنۍ ښودنه کوي چې د هغو له امله يې په خپلو کښې وحدت او يو والے رامنځته شي. او داسې نور ډېر مبارک ايتونه.

دلته بايد دا خبره واضحه کړم چې له وحدت نه مراد يو مذهب جوړول او نور مذهبونه ختمول نه دي او داسې نه ده چې اشعري دې معتزله شي، سني دې شيعه شي او حنفي دې شافعي شي، حنبلي دې مالکي شي ديوبندي دې برېلوي شي او اهل حديث دې اهل طريقت شي او يا د دې په اپوټه. ځکه چې دا چاره نه يوازې دا چې ګرانه ده بلکې يوه ناممکنه چاره ده او دا چاره پکار دي په انفرادي توګه هر کس خپله کړي او په تحقيق او څېړنې سره د ځان لپاره يوه لاره غوره کړي بلکې هدف د اسلام د سختو او ازلي دښمنانو په وړاندې په مشترکاتو باندې په تکيې سره د مختلفو مذهبونو خاوندان له يو بل سره نژدې کول دي او ټول مسلمانان په يو صف کښې اودرول دي.

کېدې شي د ځينو په ذهنونو کښې دا خبره راشي چې د شيعه او سني او يا د نور فرقو ترمېنځ د اختلافي مسائلو په وړاندې کولو سره د مسلمانانو ترمېنځ د وحدت له بهير سره اختلاف ولري او يا د ځينو د خاطر د خفه کېدو او يا د تفرقې سبب وګرځي. نو دلته به د وحدت مفهوم او د هغۀ عواملو ته يوه لنډه غوندې اشاره وکړم.

په دې کښې شک نشته چې د ولسونو او ملتونو د ودې او ترقۍ يو عامل او د هغوي د کاميابۍ راز پېوستون او يووالے ۀ او دے، هم هغه ډول چې د اوبو د څاڅکو په يو ځاے کېدو سره د اوبو يو ستر ډنډ او بند جوړېږي او د وړو وړو ويالو په يو ځاے کېدو سره يو لوے نهر او سېند په وجود کښې راځي نو بس د انسانانو په اتحاد او يووالي سره هم ستر ستر صفونه جوړېږي چې په کتلو ورته دښمن په ويره او وارخطائۍ کښې راځي او د هغۀ له ذهن نه د تل لپاره د تيري او تسلط نشه وځي د سورۀ انفال په ۲۰ مبارک ايت کښې فرمائي:

تُرْهِبُونَ بِهِ عَدْوَّ اللهِ وَعَدُوَّكُمْ

قرآن مجېد نه يوازې اسلامي ولسونه د وحدت او يو والي او د خداے پاک په رسۍ باندې د منګولو ښخولو په لور رابلي او له هر ډول تفرقې او بې اتفاقۍ څخه منعې کوي:

((وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ))

بلکې اختلافات، تيت پرت توب او له يو بل سره دښمني له عذابونو څخه يو عذاب ګڼي.او د سورۀ انعام په ۶۵ مبارک ايت کښې فرمائي:

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّن فَوْقِكُمْ أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعاً وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ

((ووایه چې هغه د دې توان لري چې ستاسو په سرونو او یا ستاسو تر پښو لاندې په تاسو باندې عذاب نازل کړي یا تاسو ډلې ډلې کړي (په تفرقه کښې مو واچوي) او ستاسو د ځینو عذاب په ځینو نورو وڅکي))

د مسلمانانو د وحدت، یووالي او ورورولۍ په حقله د قرآن مجید د ایتونو په تائید کښې ګڼ شمېر حدیثونه هم وجود لري چې دا پته ترې لګېږي چې د خدا ے ګران رسول (ص) د مسلمانانو د یووالي او وحدت لپاره څومره اندېښمن ؤ

د خدا ے ګران رسول (ص) فرمائي:

مثل المؤمنين في توادّهم وتعاطفهم وتراحمهم بمنزلة الجسد إذا اشتكى منه شي تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمّى (مسند احمد بن حنبل ۴ ټوک ۲۷۰ مخ) ((د نړۍ ټول مسلمانان د یو بل اندامونه دي او دوي ټول په مثال د یو بدن دي چې که په هغو کښې یو اندام ودردېږي نو نور ټول اندامونه به هم متاثره کیږي))

سیوطي او نور کتابونو راوړي دي چې یو کس چې شاس بن قېس نومېدو چې د جاهلیت په زمانه کښې ستر شو ے ؤ له مسلمانانو سره یې په سینه کښې د حسد او کینې اور بلېدۀ یو یهودي ځوان یې ولمسوۀ چې د مسلمانانو د دوو لویو قبیلو اوس او خزرج ترمېنځ اختلافات پېدا کړي. دغه ځوان یهودي راغے او دواړو قبیلو ترمېنځ یې د جاهلیت د وختونو هغه جنګونه رایاد کړل او د هغوي ترمېنځ یې د فتنې اور بل کړ ان تر دې چې د دواړو قبیلو مسلمانانو د یو بل په خلاف تورې راووېستې او د جنګ لپاره یې صفونه جوړ کړل. خو کله چې د خدا ے ګران رسول (ص) له دې قضیې نه خبر شو نو له ځان سره یې یو شمېر انصار او مهاجر واخېستل او د جنګ ځا ے ته یې تشریف یوړۀ او وې فرمایل: يا معشر المسلمين الله الله، أبدعوى الجاهليّة وأنا بين أظهركم؟ بعد إذ هداكم الله إلى الإسلام وأكرمكم به، وقطع به عنكم أمر الجاهلية، واستنقذكم به من الكفر، وألّف به بينكم، ترجعون إلى ما كنتم عليه كفّار ((ا ے مسلمانانو ایا خدا ے مو هېر کړ ے د ےاو د جاهلیت د وخت شعارونه وائئ سره له دې چې زۀ ستاسو ترمېنځ موجود یم. له دې نه پس چې خدا ے پاک تاسو د اسلام د نور په لور هدایت کړئ او تاسو ته یې ارزښت درکړ او د جاهلیت د وختو

فتنې يې له جرړو نه ووېستې او له کفر نه يې خلاص کړئ او ستاسو ترمېنځ يې مينه او وروروَلي جوړه کړه تاسو بيا غواړئ چې د کفر په لور ستانهٔ شئ.))

هغوي د رسول اکرم (ص) د وېنا په اثر متوجه شول چې دا فتنه يوه شېطاني دسيسه ده نو بس په خپل کار باندې پښېمانه شول او وسلې يې په زمکه کېښودې او په داسې حال کښې چې سترګې يې له اوښکو نه ډکې وې يو بل ته ورغاړه وتل او يو بل يې ښکل کړل او د رسول اکرم (ص) په ملګرتيا خپلو خپلو کورونو ته ستانهٔ شول.

(الدرالمنثور ۲ ټوک ۵۷ مخ، جامع البيان، ۴ ټوک ۳۲ مخ، فتح القدير ۱ ټوک ۳۷۸ مخ، الالوسي ۴ ټوک ۱۴ مخ ، اسد الغابه ۱ ټوک ۱۴۹ مخ، السيره النويه ۲ ټوک ۳۸۷ مخ) او داسې نور ډېر مبارک حديثونه دي چې د مسلمانانو ترمېنځ د اتحاد ، اتفاق، مينې او وروروَلۍ درس ورکوي.

دلته به خا مخا د لوستونکو په ذهن کښې دا پوښتنه پېدا شي چې ايا د خداے د ګران رسول (ص) ، د هغوي پاکو اهلبېتو (ع) او وفادارو صحابه کرامو (رض) په عملي توګه هم د مسلمانانو د يو والي او اتحاد لپاره کار کړے دے؟ نو عرض به وکړم چې وړومبے به په دې حقله د خداے د ګران رسول (ص) کردار ته يوه لنډه کتنه وکړو. دا يو منل شوے حقيقت دے چې په هر دور کښې ښه او بد خلق موجود وي او بيا په ښو خلقو کښې هم د هر چا خپل خپل مقام دے يعنې له يو فېصد نه واخلې تر سل فېصده پورې مختلف فېصدي لرونکي ښه خلق موجود وي او همدا رنګ د دې په اپوټه بد خلق هم ځانته خپل خپل مقام لري او هماغه ډول له يو فېصد نه واخلې تر سل فيصده پورې بدي لرونکي خلق په هره ټولنه کښې موجود وي چې د خداے د ګران رسول (ص) دور هم له دې نه مستثنې نه دے او په هغه دور کښې هم په همدغه مقدار سره ښه او بد خلق موجود وو او مونږ ټول په يوه تله کښې نه شو اچولې لکه مونږ په تاريخ کښې لولو چې د رسول اکرم (ص) په دور کښې يا له هغوي نه پس په ډېرو مسلمانانو باندې د جرمونو په سزا کښې حدونه ختلي دي، ځينې متقيان وو ، ځينې عالمان وو ځينې جاهلان وو ، ځينو به د رسول اکرم (ص) هر حکم منلو ځينو به يې په ځينو کارونو اعتراضونه کول يعنې مونږ په هيڅ يو دور کښې ټول مسلمانان برابر نه شو ګڼلې او حتي چې د خداے د ګران رسول (ص) په دور کښې منافقان هم ډېر زيات وو او ډېر داسې کسان وو چې په ظاهره به يې د ايمان او مسلمانۍ

دعوا کوله خو په مېنځ کښې به منافقان وو لکه په قرآن مجید کښې خدا ے پاک په یو ځا ے کښې په دې حقله فرمائي:
وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللهِ وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ (سورۀ بقره ۸ ایت)
((او له خلقو څخه داسې کسان دي چې وائي مونږ ایمان راوړ ے د ے په خدا ے باندې او د قیامت په ورځ باندې خو دوي هډو ایمان نه د ے راوړ ے))
او په قران مجید کښې خو ځا ے په ځا ے اکثر کسان بې ایمانه ښودل شوي دي لکه په قران مجید کښې په ډېرو ځایونو کښې د دا ډول جملې مخې ته راځي چې فرمائي:
((بَلْ أَكْثَرُهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ)) ((یعنې اکثر بې ایمانه دي)) یا ((فَلاَ يُؤْمِنُونَ إِلاَّ قَلِيلاً)) (یعنې ډېرو کمو خلقو ایمان راوړ ے د ے)) یا ((وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يُؤْمِنُونَ)) (یعنې اکثرو خلقو ایمان نه د ے راوړ ے) ((وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ)) (یعنې اکثریت مومنان نۀ وو) او دغسې نور ډېر مبارک ایتونه.مطلب دا چې په هر دور کښې مومنان کسان کم وي او بې ایمانه زیات وي دا روش له ازل نه راروان د ے او روان به وي ځکه ځې قرآن مجید هیڅ یو ځا ے کښې د اکثریت ستائېنه او تعریف نۀ د ے کړ ے بلکې غندنه او مذمت یې کړ ے او اکثریت یې بې ایمانه، جاهل او درغل ښودلي دي.
نو مونږ اوس د قران مجید د دې دلائلو په رڼا کښې وېلې شو چې د خدا ے پاک د ګران رسول (ص) په زمانه کښې هغه کسان چې په خوله یې ځانونه مسلمانان معرفي کول او د اسلام ظاهري عبادتونو او د ایمان په اظهار کښې له هر چا نه وړاندې وړاندې وو خو پټ په زړونو کښې یې منافقت ؤ او د پټو زړونو مالک یو خدا ے د ے نو منافقان اکثر خدا ے پاک ته معلوم وو او حتي خپل ګران پېغمبر (ص) ته یې هم ټول منافقان نه دي په ګوته کړي لکه په قران مجید کښې خدا ے پاک په یو ځا ے کښې فرمائي:
((مِمَّنْ حَولَكُم مِنَ الاَعْرابِ مُنافِقُونَ وَ مِنْ اَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلي النِفَاقِ لا تَعلَمَهُمْ نَحْنُ نَعْلَمَهم، سَنُعَذِبَهُم مَرَتَيْنِ ثُمَ يُردُوْنَ إلي عَذابٍ عَظِيْمٍ))
(((ا ے رسوله! له اعرابو څخه څه خلق چې ستا په خواو شا کښې دي منافقان دي او د مدینې له اوسیدونکو څخه هم یو شمېر خلق په خپل منافقت سخت پابند دي، ته (پیغمبره) هغوي نه پیژنې خو مونږ هغوي ښه پیژنو، ډیر زر به هغوي دوه ځل سزا کړو، بیا به د ستر عذاب په لورې شړل کیږي))

له دي مبارکو ایتونو څخه مونږ ته دا خبره په ډاګه کیږي چې د خدا ے د ګران رسول (ص) په زمانه کښې په هغو کسانو کښې چې ظاهراً یې اسلام قبول کړے ؤ او د اسلام ټول احکام به یې له نورو نه زیات په ځا ے راوړل او برملا به یې د اسلام اظهار کوۀ خو په زړونو کښې یې نفاق ؤ ډېر زیات وو چې خدا ے پاک حتي خپل ګران حبیب (ص) ته هم نه وو ښودلي او ځینې یې ورته ښودلي وو او بیا د خدا ے ګران رسول (ص) له هغوي څخه چې خدا ے پاک ورته ښودلي وو د عبدالله بن ابی پہ شان یو څو تنه کسان عامو خلقو ته وښودل او بیا یې له هغو منافقانو څخه چې خدا ے پاک ورته ښودلي وو د یو شمېر منافقانو لېست یواځې یو اصحابي حضرت خذیفه (رض) ته ورکړ او هغه هم هغه کسان وو چې د تبوک په جنګ کښې یې د خدا ے د ګران رسول (ص) د شهیدولو او په مدینه کښې د حضرت علي (ع) د شهیدولو سازش جوړ کړے ؤ چې بیا د خدا ے پاک په فضل او د رسول اکرم (ص) او حضرت علي (ع) او څو تنو وفادارو صحابانو په هوښیاری سره ناکام شو. او رسول الله (ص) حضرت خذیفه منعې کړې ؤ چې په ټول عمر کښې به د دغو منافقانو لېست چا ته نه ښرګندوي. دا هر څه په داسې حال کښې دي چې خدا ے پاک خپل ګران رسول (ص) ته په قران مجید کښې حکم ورکوي چې : يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (سورۀ توبه ۷۳ ایت)

((اے رسوله! له کافرانو او منافقانو سره جهاد وکړه او ورباندې سختي وکړه او د دوي ځا ے دوزخ د ے چې ډېر زیات بد ځا ے د ے))

خو چې کله مونږ د خدا ے د ګران رسول (ص) زمانې ته وګورو نو هغوي په ټول عمر کښې یو ځل هم له منافقانو سره جهاد نه د ے کړے. نو نعوذبالله داسې نه ده چې ګینې رسول اکرم (ص) د خدا ے پاک دا حکم نه د ے منلې بلکې د اسلام د جنګ څه اصول دي او هغه دا چې هر کله چا ستا په خلاف توره او وسله نه وي اوچته کړې او په تا او ستا په سیمه یې تېر ے نه وي کړے نو تر هغې پورې اجازه نشته چې حتي له یو کافر سره وجنګېږي له کافرانو سره هم د رسول اکرم (ص) ټول جنګونه دفاعي جنګونه دي.

نو د دې ایتونو په رڼا کښې مونږ په دې پوهېږو چې له هر څه نه زیات خدا ے پاک چې رب العالمین د ے څومره مهربان د ے او د مسلمانانو ترمېنځ اختلافات نه غواړي چې ټول منافقان یې خپل ګران حبیب ته و نۀ ښودل او بیا د خدا ے ګران رسول (ص) چې رحمت اللعالمین د ے څومره رحیم د ے او نه غواړي چې امت یې تیت پرت شي نو د یو څو تنو نه

علاوه يې هغه منافقان چې خدا ے پاک ورته ښودلي وو عام امت ته و نه ښودل او د تبوک د جنګ په لاره کښې سازش کوونکي منافقان يې يواځې يو اصحابي حضرت خذيفه ته وروښودل او هغه يې په سختۍ سره منعې کړو چې بل چا ته به يې نه ځرګندوې چې حتي حضرت عمر (رض) ورته يوه ورځ ډېر په قهر شو چې د منافقانو هغه لېسټ ما ته وښيه خو هغۀ ورته سکوټ انکار وکړ چې زۀ د خدا ے ګران رسول (ص) د نومونو له ښودلو نه منعې کړې يم.

نو بس دا د خدا ے پاک او د هغۀ د ګران رسول (ص) حکمت عملي او يو راز وۀ او د امت د اتحاد او يو والي د ساتلو موخه او هدف ؤ چې ټول منافقان يې ځرګند نه کړل ځکه چې که خدا ے پاک ټول منافقان ځرګند کړې وې يا لږ تر لږه د خدا ے ګران رسول (ص) هغه منافقان ځرګند کړې وې چې خدا ے پاک ورته ښودلي وو نو بيا د کافرانو په ځا ے به ټول جنګونه د مسلمانانو ترمېنځ وو او په هم هغو وړومبنيو وختونو کښې به د اسلام فاتحه لوستې شوې وه.

همدغه رنګ دا پوښتنه هم په ذهنونو کښې پېدا کېدل يوه طبيعي خبره ده چې د خدا ے د ګران رسول (ص) له رحلت نه پس څنګه د مسلمانانو ترمېنځ اختلافات پېدا شول بيا وروسته ولې جنګونه په تېره بيا له حضرت علي (ع) سره د نورو کسانو جنګونه رامنځته شوي دي او ولې هغوي اتحاد ونکړو؟ او په تېره بيا حضرت علي (ع) چې د خدا ے د ګران رسول (ص) اهلبېت د ے ولې له مسلمانانو سره جنګونه وکړل نو عرض به وکړم چې تر څو پورې د رسول اکرم (ص) له رحلت نه پس له خلفاؤ سره د حضرت علي (ع) د ځينو اختلافاتو خبره ده نو صحيح ده چې ځينې اختلافات وو خو هغه اختلافات جنګونو او جګړو ته نۀ دي وتلي لکه حضرت علي (ع) اکثر کوشش کړ ے د ے چې دغه اختلافات زيات نه شي او خبره جنګ جګړو ته و نه ځي او د امت د اتحاد او يووالي په خاطر يې ټول اختلافات شا ته وغورزول او له صبر او زغم نه يې کار واخېست لکه حضرت ابوبکر (رض) د اول خليفه له جوړېدو نه پس ابو سفيان حضرت علي (ع) ته راغ ے او ورته يې وويل چې له تا نه د خلافت حق واخېست ے شو نو زۀ حاضر يم چې ستا د حق د حاصلولو لپاره مدينه له سورو او پياده ځواکونو نه ډکه کړم خو حضرت علي (ع) ورته په يو منطقي ځواب کښې وفرمايل: ((دا تۀ له کله راهسې د اسلام خېرخوا جوړ شو ے يې؟))
او دغه شان په خپل حکمت سره يې د مسلمانانو ترمنېځ له وينې بهېدنې څخه مخنيو ے

وکړ. همدا رنګ د اسلامي تاریخ پاڼې ګواه دي چې د درې واړو خلیفه ګانو په دور کښې چې کله به هم هغوي ته څه مشکل رامنځته شو نو حضرت علي (ع) ته به یې رجوع کوۀ او هغۀ به هم ورته ښه په خلوص او ایمانداری سره صحیح مشورې ورکولې د هغوي لارښوونه به یې کوله همدا وجه ده چې کله به هم حضرت علي (ع) دویم خلیفه حضرت عمر (رض) ته لارښوونه وکړه او یوه ګرانه قضائي او شرعي مسئله به یې ورته حل کړه نو دویم خلیفه به بیا بیا ویل چې ((لَو لا عَلِي لِهَلَکَ عُمَر)) یعنې که علي نه وې نو عمر به هلاک شوے ؤ (مناقب ۲ ټوک، ۳۲۵ مخ، ارشاد ۱۱۰ مخ، اعیان ۱ ټوک، ۳۳۰ مخ وغېره) نو له دې نه یوه دا خبره په ډاګه کیږي چې حضرت علي (ع) د پېغمبراکرم (ص) د یو اهلبېت په حېث هر وخت د مسلمانانو د یووالي لپاره کار کړے دے او په کلي توګه یې د ذاتي ګټې په ځاے د اسلام ګټه او فائده په نظر کښې لرلې ده.او صحابه کرامو هم د خداے د ګران رسول (ص) د اهلبېتو (ع) په غلامۍ فخر او ویاړ کړے دے لکه د حضرت عمر (رض) د زوے عبدالله بن عمر (رض) او د حضرت امام علي (ع) د زوے حضرت امام حسن (ع) چې واړۀ وو هغه واقعه مشهوره ده چې حضرت عمر (رض) یې په غلامۍ فخر کړے ؤ بله ترې دا خبره هم په ډاګه کیږي چې هر کله خپله حضرت علي (ع) د خلافت، حکومت او سیاست ټول اختلافات شا ته غورزولي وو او د اسلام د ښېګړې او د مسلمانانو د اتحاد او یو والي د ساتلو لپاره یې هر غم او مصیبت زغملے دے (چې د هغوي په خطبو کښې چې اروانښاد حمزه بابا یې ترجمه کړې ده دا خبره څرګنده ده) نو اوس په مسلمانانو کښې ځینو خلقو ته نه دي پکار چې له حضرت علي (ع) او نورو اهلبېتو (ع) سره د مینې په نامه خداے مۀ کړه له نورو دریو خلیفه ګانو (رض) سره کینه ولري او بد رد ورته ووائي او د ځینو اصحابانو پېروکار له ځانه جدا وګڼي نو څوک چې داسې کوي هغه د اهلبېتو (ع) په لاره نۀ دے هسې په خوله ځان د هغوي پېروکار ګڼي او دغه شان نۀ نورو ته پکار دي چې له دریو خلیفه ګانو (رض) سره د مینې په نامه خداے مۀ کړه د ګران رسول (ص) له پاکو اهلبېتو (ع) سره بغض او کینه ولري او یا د اهلبېتو (ع) مینه والو او د هغوي د فقهې منونکو ته غلط نسبتونه ورکړي او له ځانه یې جدا وګڼي چې څوک داسې کوي هغه د اروانښاد امام خمېني په قول ((نۀ شیعه دے او نۀ سني دے بلکې د اسلام دښمن او نړیوال استکبار ایجنټ او نوکر دے ځکه چې دا ټولې چارې د مسلمانانو د تباهۍ، بربادۍ او

تنزلۍ سبب ګرځي او نن د مسلمانانو د ذوال او پرله پسې ماتو همدا سبب دے چې په خپلو کښې سره یا په خپله او یا د غېرو قوتونو په اشاره لاس او ګریوان دي.
دغه شان د حضرت علي (ع) په دور کښې په درې واړو جنګونو کښې مقابل لورو په هغوي باندې لښکر کشي کړې او په جنګ کښې یې پرې وړومبي شوي دي او د هغهٔ ټول جنګونه دفاعي وو او حتي د جمل، صفېن او نهروان په جنګونو کښې د هر یو جنګ له شروع کېدو نه مخکښې د روغې جوړې او د مسلمانانو ترمېنځ د جنګونو د مخنیوي لپاره یې بې کچه کوششونه کړي دي لکه د جمل له جنګ نه مخکښې حضرت علي (ع) ځینې اصحابان لکه صعصعه بن صوحان او عبدالله بن عباس رضي الله عنهم حضرت بي بي عائشې، طلحه او زبېر رضي الله عنهم ته سره د یو خط ولېږل چې له جنګ څخه مخنیوے وکړي او په خبرو اترو سره لانجه ختمه کړي خو هغوي و نه منله (الجمل ۱۶۷ مخ) همدا رنګ د جنګ په ورځ یې هم له جنګ نه مخکښې «مسلم» نومې اصحابي قران په لاس هغوي ته ولېږهٔ او ورته یې وفرمایل: قرآن هغوي ته وړاندې کړه او ورته ووایه: «دا قرآن به زمونږ او ستاسو ترمېنځ فېصله کوونکے شي ، له خدایه اویرېږئ او د مسلمانانو د وینې حفاظت وکړئ» هغه ځوان د حضرت علي (ع) حکم ومنهٔ هم هغه شان یې وکړ خو هغوي د دغه ځوان هغه لاس پرې کړ چې قران مجید یې پرې نیولےؤ او هغهٔ په بل لاس قرآن مجید ونیوهٔ او هغوي یې هغه بل لاس هم پرې کړ او بیا یې شهید کړ (مروج الذهب، ۲ ټوک ۳۲۱ مخ، الجمل للمفید ۱۸۱ مخ، تاریخ طبري ۴ ټوک له ۵۰۹ نه تر ۵۱۱ مخونه) خو حضرت علي (ع) بیا هم د مسلمانانو له یووالي نه مایوسه نه شو او د پېغمبر اکرم (ص) مشهور صحابي حضرت عمار یاسر (رض) یې هغوي ته د وعظ لپاره ولېږهٔ هغهٔ د جمل لښکر ته وعظ شروع کړ او بیا یې ځان حضرت بي بي عائشې (رض) ته ورسوهٔ او ورته یې نصیحتونه کول خو له ګېر چاپېره پرې د غشو باران شروع شو نو مجبوراً یې ځان واپس راورسوهٔ او د جمل لښکریانو بیا د حضرت علي (ع) په لښکر باندې په غشو او نېزو سره عامه حمله شروع کړه او د حضرت علي (ع) له لوري یې څو تنه شهیدان کړل او دغه شان حضرت علي (ع) هم مجبوراً خپل لښکر ته د دفاعي جنګ حکم ورکړ. (شرح ابن ابي الحدید ۹ ټوک ۱۱۱ مخ) او بیا د جنګ له ختمېدو نه پس یې هم حضرت علي (ع) ام المومنین حضرت عائشه بي بي (رض) ته یو لړ نصیحتونه وکړل او په

ډېر احترام او عزت سره د هغې د ورور چې په جنګ کښې د حضرت علي (ع) ملګرے ؤ او د يو شمېر ښځو سپايانو په حفاظت کښې مدينې ته ولېږله.
همدا رنګ د صفېن له جنګ نه مخکښې هم حضرت علي (ع) په کرتونو د شام والي ته پلاوي لېږل چې د وخت د خليفه حکم ته غاړه کېږدي خو هغهٔ و نه منله او د حضرت علي (ع) په خلاف يې ستر لښکر د حملې لپاره اماده کړ. او حتي د جنګ له شروع کېدو نه مخکښې هم حضرت علي (ع) درې اصحابان بشير بن عمرو، سعيد بن قېس او شبث بن ربعي رضي الله عنهم د شام والي ته ولېږل چې نصيحت ورته وکړي خو هغهٔ د هغوي د روغې جوړې او د مسلمانانو د وينې له بهېدو څخه د مخنيوي وړانديز و نه منهٔ او ورته يې وويل: ((پاڅئ زما له مخې نه لرې شئ چې زما او ستاسو ترمېنځ فېصله به يوائې توره کوي)) (کامل ابن اثير ۳ ټوک ۲۸۵ مخ، وقعه صفېن ۱۸۷ مخ) همدا رنګ حضرت علي (ع) يوه موده پس يې بيا بل پلاوے چې په عدي بن حاتم، يزيد بن قېس، شبث بن ربعي او زياد بن خصفه باندې مشتمل ؤ د روغې جوړې لپاره ولېږهٔ خو هغوي و نه منهٔ او دغه شان حضرت علي دلته هم خپل دفاعي جنګ په خپل لښکر باندې د مخالفينو له حملې نه پس شروع کړ.
دغه شان له خوارجو سره د نهروان له جنګ نه مخکښې هم حضرت علي (ع) هغوي ته ډېر نصيحتونه وکړل او ورته يې وفرمايل چې تاسو چې د قرآن مجيد کوم ايتونه د خپل حقانيت لپاره وړاندې کوئ هغه حق دي خو تفسير او تعبير يې غلط کوئ او ډېر يې د هغوي د پوهولو کوشش وکړ او هغوي يې له جنګ کولو نه منعې کړل خو له بده مرغه د هغوي ذهن داسې اوچ کړس جوړ شوے ؤ او په خپل دريځ کښې دومره سخت او اورپکي وو چې هغوي حضرت علي (ع) او د هغهٔ پېروکار اصحابان (رض) کافران او واجب القتل ګڼل او د هغهٔ په خلاف يې جنګ جهاد ګڼلو. (الامامه والسياسه ۱ ټوک ۱۲۷ مخ) او چې چرته به يې هم د حضرت علي پېروکار په لاره کښې نيول نو سرونه به يې ترې پرې کول، د هغوي قافلې به يې لوټلې او هغه به يې د غنيمت مال ګڼلو. او بالاخره د نهروان په مېدان کښې يې د حضرت علي او د هغهٔ د ملګرو په خلاف لښکر د هغوي په قول د جهاد لپاره تيار کړ.
خو د جنګ په مېدان کښې هم حضرت علي (ع) د مسلمانانو ترمېنځ د تفرقې د مخنيوي لپاره کوششونه وکړل او د بني عامر قبيلې يو ځوان يې قرآن مجيد په لاس هغوي ته د

روغې جوړې لپاره ولېږۀ خو هغوي په هغۀ باندې غشي اورول او شيهد يې کړ (شرح ابن ابي الحديد ۴ ټوک ۱۲۹ مخ) همدا رنګ د رسول الله (ص) مشهور اصحابان حضرت ابو ايوب انصاري او قېس بن سعد رضي الله عنهم يې هم هغوي ته د نصيحت لپاره د امن له سپين بېرغ سره ولېږل او هغوي يې امن، سولې، مينې او وروروليۍ ته راوبلل (الامامه والسياسه ۱ ټوک ۱۲۸ مخ، کامل ابن اثير ۳ ټوک ۳۴۵ مخ، تاريخ طبري ۵ ټوک ۸۵ مخ) او بالاخره دلته هم د خوارجو لخوا د امام علي (ع) په لښکر باندې د غشو له باران او حملې نه پس جنګ وشو او په دې مرحله کښې هم د مسلمانانو د اتحاد لپاره د حضرت علي کوششونه کامياب نه شول.

همدا رنګ له حضرت علي (ع) نه پس حضرت امام حسن عليه السلام هم د مسلمانانو د اتحاد په خاطر حتي د مخالف طرف د خوښې په شرائطو سوله وکړه خو بيا يې هم هغه شهيد کړو. همدا رنګ امام حسېن (ع) چې له مدينې نه د کوفې په لور سفر شروع کوۀ نو د کوفې د خلقو په بلنه روان شوے ؤ يعنې هغوي ورته بې شمېره خطونه راولېږل چې راشه مونږ ستا په لاس بيعت کوو او امام چې هم روانېدو نو اعلان يې وکړ چې زما د تګ مقصد جنګ او د چا په خلاف خروج نۀ دے بلکې زۀ د خپل نيکۀ حضرت محمد مصطفي (ص) د امت د اصلاح او امر بالمعروف او نهي عن المنکر لپاره خروج کوم او د کوفې په لور په سفر کښې يې له ځان سره د لښکر بوتلو په ځاے ښځې ماشومان او يو څو ځوانان واخېستل چې دنيا دا و نه وائي چې د جنګ په نيت ځي بيا يې حتي د کربلا په مېدان کښې هم د يزيدي لښکر د پوهولو او حق ته د رابللو ډېر کوششونه وکړل خو هغوي هم و نه منل او هغه زرګونه لښکر په دوه اويا يا کم و زيات کسانو باندې چې اکثر پکښې پاکې مېرمنې او ماشومان وو حمله وکړ او د کربلا هغه ستره غمېزه رامنځته شوه. لکه اروابناد غني خان د کربلا د جنګ په حقله وائي:

جنګ په تاج ؤ نه په تخت ؤ جنګ په حق د سړيتوب ؤ

دغه شان که مونږ د امام حسېن (ع) نه پس د هغۀ د زوے امام زېن العابدين (ع) ژوند وګورو نو هغوي په داسې حالاتو کښې چې د يزيدي واکمنانو لخوا وربانديٍ سختې پابندۍ وې او خلقو مجبوراً او له وېرې يزيدي نظام ته غاړه ابښودې وه نو د وخت امام هيڅکله خلق د حکومت يا د حکومت د منونکو په خلاف نه دي هڅولي بلکې هغوي ټول عمر په عبادتونو، دعاګانو او خداے پاک سره په راز او نياز کښې تېر کړ او په داسې

حالاتو کښې چې په تقرير او تحرير يې پابندی وې په خپلو دعاګانو او مناجاتو سره د امت لارښوونه کوله او د مسلمانانو ترمېنځ اتحاد او يووالي ته يې نقصان نه دے رسولے همدارنګ که له هغوي نه پس د خدا ے د ګران رسول (ص) د کورنۍ د نورو امامانو ژوندليک ولولو نو دا خبره پکښې په ډاګه کيږي چې هغوي هيڅکله د اقتدار او خلافت په خاطر د مسلمانانو ترمېنځ اختلافاتو او جنګ جګړو ته لمن نه ده وهلې. او د دې خبرې فلسفه دا ده چې لکه قرآن مجيد کښې خدا ے پاک فرمائي: إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُواْ مَا بِأَنْفُسِهِمْ (سورۀ رعد ۱۱ ايت) يعنې خدا ے پاک د يو قوم حالت تر هغه نه بدلوي ترڅو چې يو قوم خپله د ځان حالت بدلول نه غواړي. نو بس اهلبېتو امامانو هم تر هغه وخته چې امت خپله له ظلم او بربريت څخه د خلاصون لپاره خواهش نه دے کړے هغوي له ځانه د هغوي د حالت د بدلون لپاره وسله وال کوشش نه دے کړے او د مسلمانانو د اتحاد او اتفاق د برقرار ساتلو لپاره يې د خدا ے د ګران رسول (ص) صحيح تعليمات خلقو ته رسولي او د هغو کسانو لارښوونه يې کړې ده چې له هغوي نه يې د لارښوونې خواهش کړے دے. که سړے په غېر جانبداره توګه او خلوص سره د اسلامي تاريخ مطالعه وکړي نو دا حقيقت پرې واضحه کيږي چې د خدا ے ګران رسول (ص) او د هغوي پاکو اهلبېتو (ع) تل د مسلمانانو د يووالي ، اتحاد او ورورولۍ لپاره تر اخيري حده کوششونه کړي دي او د رسول الله (ص) اهلبېتو (ع) هيڅکله د مسلمانانو په خلاف په جنګ کښې ورومبيتوب نه دے کړے.

همدا رنګ د حضرت علي (ع) فرياد نن هم د تاريخ په فضا کښې انګازې کوي چې فرمائي: وألزموا السواد الأعظم، فإنّ يد الله على الجماعة، وإيّاكم والفرقة، فإنّ الشاذّ من الناس للشيطان، كما أنّ الشاذّ من الغنم للذئب ...((په لازمي توګه له اسلامي ټولنې سره ملګري شئ ځکه چې د خدا ے پاک لاس تل له جماعت سره وي او له تفرقې نه ډډه وکړئ ځکه چې ورېډله د شېطان نورۍ کيږي لکه څنګه چې د ګډو ورېرمه د ليوۀ په نصيب کيږي)) (نهج البلاغه الصبحي الصالح ۱۴۸ رقم ۱۲۷

د نهج البلاغه په ۴۷ ليک کښې لولو چې حضرت علي (ع) فرمائي: وعليكم بالتواصل و التباذل وإيّاكم و التدابر و التقاطع ((د يووالي او پېوستون لپاره کوشش وکړئ يو بل ته معافي او بخښنه وکړئ او له يو بل نه له مخ اړولو او له يو بل سره د تعلق له پرې کولو څخه ډډه وکړئ.))

په دې کښې هيڅ شک نشته چې مونږ په يو داسې دور کښې ژوند کوو چې ټول دښمنان د اسلام د نابودۍ لپاره يو ځاے شوي دي او په تېره بيا په ايران کښې د اسلامي انقلاب له کاميابېدو نه پس او د دغه انقلاب د مشرانو لخوا د نړۍ د مسلمانانو د اتحاد لپاره د هلو ځلو له زياتېدو سره سم د اسلام دښمنانو چې مشري يې مکاره او ستره شېطانه امريکه کوي په اسلامي هېوادونو باندې د خپل تسلط د پېدا کولو او د ايران د اسلامي جمهوريت د بدنامولو او د ايران د ملت او نورو مسلمانو ملتونو ترمېنځ د اختلافاتو فاصلې او کرکې پېدا کولو په لټه کښې دي او له نړيوال ډګر نه د اسلام په ختمولو کښې يې له خپلو ټولو سياسي او اقتصادي، فوځي ، رسانه اي او جاسوسي وسائلو نه کار اخېستے او اخلي يې چې «د تمدنونو جنګ» تر عنوان لاندې کتاب کښې د مشهور يهودي او سپيني ماڼۍ ستر نظريه پرداز او سټراټيجسټ نوې طرحه د دې مطلب تائيدونکې ده. او همدا نظريه د امريکې د سي آئي اے د يو مرستيال ډاکټر مائېکل برانټ نظريه چې په **A Plan to divis and desnoylte theology** يعنې «د الهي مکتبونو د جدائۍ لپاره يوه نقشه» تر عنوان لاندې کتاب کښې راغلې ده وائي: «هغه کسان چې له شيعه ؤ سره اختلافات لري پکار دي هغوي د شيعه ؤ په خلاف منظم او مضبوط کړې شي او د شيعه کافر کېدو ته دې پراختيا ورکړې شي او هغوي دې له ټولنې څخه جدا کړې شي او د هغوي په خلاف دې له نفرت نه ډک مواد وليکل شي»

نو په دې بنياد په داسې يو وخت کښې له نورو ټولو وختونو نه زيات مسلمانان وحدت ته اړتيا لري

انګرېز سياستوال ګلېډسټون له ۱۸۰۹ نه تر ۱۸۹۸ پورې د لېبرلانو مشر ؤ او څلور ځل د برطانيې وزيراعظمۍ ته رسېدلے ؤ وائي: «تر هغه وخته چې قران د مسلمانانو په لاسو کښې وي يورپ نه شي کولې په شرق باندې تسلط پېدا کړي او نه د امنيت احساس کولې شي» (الاسلام علي مفترق الطريق ۳۹ مخ) همدا رنګ بن ګوريون هغه کس دے چې په صهيونېسټ رژيم باندې يې د «اسرائيل» نوم کېښود او نهۀ ځل د صهيونېسټ رژيم وزيراعظمۍ ته ورسېد. هغۀ خپل ژوند صهيونېسټ رژيم ته وقف کړے ؤ. په ۱۹۴۸ کال کښې يې د فلسطين د نيولو لپاره د جنګ قوماندانې کوله هغه وائي: «هغه څه چې مونږ يې په وحشت او ويره کښې اچولي يو چې دا ويره لرو چې په عربو نړۍ کښې

به بل محمد (ص) ظهور وکړي. (روزنامه الکفاح الاسلامي ۱۹۵۵ کال د نيسان مياشت دويمه اونۍ)

له دې هر څه نه بالا تر سره له دې چې د عيسائيانو يو مسلم اصل د يهوديانو په لاس د حضرت عيسي (ع) وژل کېدل دي او په هم دې وجه په شلو پېړيو کښې د هغوي تر مېنځ کينه او دښمني واکمنه وه خو د مسلمانانو په مقابل کښې د عيسائيانو او يهوديانو د يووالي او وحدت پېدا کولو لپاره د وېټيکن ښار حکومت په يوه رسمي اعلانيه کښې له دې اصل څخه د تېرېدو اعلان وکړ او يهوديان يې له دې جرم څخه مبرا کړل او د حېرانۍ خبره دا ده چې دا اعلانيه په ۱۹۷۳ کال کښې له مسلمانانو سره د اسرائيلو د جنګ په وختونو کښې جاري شوه. د دې لپاره چې ټول يهود او نصارا څواکونه د مسلمانانو په خلاف راغونډ کړي (مع رجال الفکر ۱ ټوک ۱۲۲ مخ)

ذکر شويو ټکو ته په پام سره د رسول اکرم (ص) دا وېنا له نورو وختونو نه لا زياته محسوسيږي چې فرمائي: من أصبح ولم يهتمّ بأمور المسلمين فليس بمسلم ((څوک چې په دې حال کښې سبا کړي چې د خپلو ديني وروڼو د مشکلاتو په فکر کښې نه وي هغه مسلمان نه دے)) جوته ده چې په اوسني وخت کښې د هر ډول مشکوک حرکت چې د مسلمانانو ترمېنځ د تفرقې سبب ګرځي د اسلام په ګټه نه دے او د هر ډول بدې ردې او کنځل له دې مخکښې چې د مسلمانانو تر مېنځ وحدت او د مذهبونو ترمېنځ نزدېکت ته ګوزار ورکړي د اسلام د نوراني مکتب خبره په نړيواله سطح داغداره کوي او تعليافته طبقه د اسلام د نوراني څېرې په حقله بدبينه کوي.

دلته بايد په ډېر افسوس سره دا خبره په ډاګه کړو چې له کله نه زوړ استعمار انګرېز په اسلام کښې د وهابيت فتنه جوړه کړې ده له هغه وخت نه تر ننه پورې د مسلمانو فرقو ترمنېځ فقهي او تاريخي اختلافاتو او د هغوي ترمېنځ جنګ جګړو ته لمن وهل زيات شوي دي او دغه مذهبي عناصر چې ځان ته مسلمانان وائي د مسلمانانو ترمېنځ د تفرقې او بې اتفاقۍ اصلي عاملان دي او مسلمان ملت چې د اسلام له ژوند بخښونکو لارښوونو څخه په الهام اخېستلو سره يې وکړې شول د وحدت او يووالي په برکت د صليبيانو او مغلو د درنو يرغلونو په وړاندې ټېنګ اودرېږي او ورسره مقابله وکړي خو په اومه پېړۍ کښې د وهابيت غوندې نظريو په څرګندېدو سره دغه وحدت او اتحاد مات شو او د دغې تکفيري ډلې د بدعت او شرک په ناروا تورونو او فتوو سره د مسلمانانو

کوټلو صفونو ته سخت ګوزارونه ورکړل او د دین د بزرګانو د اثارو په ویجاړولو او د مسلمانانو په ذهنونو کښې یې د انبیاء کرامو او اولیاء عظامو د مقام په کمولو سره د لویدیځ د سپېرۀ استعار او د اسلام د ازلي دښمنانو خدمت وکړ.
او اوس دښمن حتی زمونږ پښتونخوا ته د فتنې او ورور وژلو اور راوړے دے او له اسلام او د اسلام له بزرګانو او اولیاء کرامو سره د پښتنو د بې کچې مینې د ختمولو او د اسلام د بدنامولو لپاره یې داسې عناصر روزلي او فعال کړي دي چې اسلام په ډېره بدرنګ شکل کښې وړاندې کوي په خاصه توګه پښتنو مسلمانانو ته پکار دي چې د مسلمانانو په جامه کښې دغه اسلام بدناموونکي عناصر اوپېژني او له ټولو اسلامي فرقو سره د تعلق لرونکو پښتنو ذمه واري ده چې په عین حال کښې چې په کلام، فقه وغېره کښې په خپلو کښې اختلاف لري د هغوي زیاترو مشترکاتو په بنیاد چې یې په مېنځ کښې موجود دي پکار دي د اسلام د سختو دښمنانو په مقابل کښې یو بل ته د وروروليۍ لاسونه ورکړي او یو واحد محاذ جوړ کړي او په خپل اتحاد او یووالي سره د نړیوال استکبار او د مسلمانانو په صفونو کښې د هغوي د دغو ګوډاګیو دسیسې ناکامې کړي. په ټوله نړۍ کښې د امن، سکون، انساني ودې او معرفت او په خاصه توګه د مسلمانانو او په تېره بیا د پښتنو مسلمانانو د یووالي، وروروليۍ او بېدارۍ په امید.

★★★★★